

2. Биков В.Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти / В.Ю. Биков // Інформаційні технології і засоби навчання : електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс] / Ін-т інформ. технологій і засобів навчання АПН України; Ун-т менеджменту освіти АПН України; гол. ред. : В.Ю. Биков. – 2010. – №1(15), 18 с.

3. Концепція нової української школи <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>

4. Кухаренко В.М. Змішане навчання. Вебінар. [Електронний ресурс] / Володимир Миколайович Кухаренко / Режим доступу: <http://www.wiziq.com/online-class/2190095-intel-blended>.

Лавриненко К.М.

студентка,

Чернігівський національний педагогічний університет

імені Т.Г. Шевченка

СУТНІСТЬ ІНТЕГРАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У світлі сучасних бачень всебічного розвитку гармонійно розвиненої особистості школяра, нині постає потреба у визначенні резервів підвищення ефективності навчального процесу на засадах компетентнісного підходу і розкритті механізмів їх використання у професійній діяльності педагогів.

У науково-методичній літературі, як свідчать результати аналізу сучасної як зарубіжної та вітчизняної літератури, ефективній реалізації компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів сприяють:

- зміни підходів до підготовки і проведення уроку як основної форми організації навчальної діяльності в умовах класно-урочної системи навчання (певне структурування, встановлення міжпредметних зв'язків, конструювання на засадах міжпредметної інтеграції);

- розширення діапазону організаційних форм, методів навчання, способів навчальної взаємодії, що мають на меті практичну спрямованість навчання і базуються на взаємозв'язках урочної та позаурочної діяльності.

В умовах постійного збільшення обсягів навчального матеріалу дитині дедалі складніше зібрати їх у цілісну картину.

Формуванню в учнів цілісної картини світу сприятимуть інтегровані уроки (коли у межах одного уроку вивчається матеріал різних навчальних предметів), а також бінарні інтегровані уроки (коли у межах двох уроків поспіль опрацьовується матеріал двох і більше навчальних предметів). Основою ефективності таких уроків є чітке визначення мети і відповідне їх планування для забезпечення різнобічного розгляду

учнями певного об'єкта, поняття, явища з використанням засобів різних навчальних предметів [5].

Багаторічний досвід роботи вчених дає підстави стверджувати, що розв'язання проблеми особистісно-зорієнтованої освіти її продуктивності пов'язане з інтеграцією змісту освіти. Ідеї інтегративного навчання сьогодні надзвичайно актуальні, оскільки сприяють успішній реалізації нових освітніх завдань, визначених державними документами [4, с. 11].

Особливо актуальні спроби інтеграції знань з різних предметів у початковій ланці освіти, оскільки молодші школярі сприймають об'єкти навколишнього світу не розчленовано, не усвідомлюючи їх істотних ознак [6, с. 3]. Слід вказати, що «усі предмети початкової школи будуються на власних системах провідних понять світоглядного характеру. Тому їх вдалий взаємозв'язок стане передумовою формування в учнів світорозуміння» [8, с. 109].

Під інтеграцією у найширшому розумінні вбачають процеси становлення цілісності, переплетіння, взаємовпливу понять і теорій різних галузей знань [3, с. 2].

Якщо взяти до уваги визначення поняття у словниках з філософії, подають таке визначення: інтеграція – це сторона процесу розвитку, пов'язана з об'єднанням в ціле раніше різнорідних частин та елементів [1, с. 210].

У психології «інтеграція» (від лат. Integration – відновлення, заповнення) – як внутрішньо-груповий процес – створення внутрішньої єдності, згуртованості, що виражається в колективістській ідентифікації, згуртованості групи як ціннісно-орієнтаційної єдності, об'єктивності в покладанні та прийнятті відповідальності за успіхи і невдачі в спільній діяльності [9, с. 178].

Відтак, інтеграція – це процес, що характеризує собою об'єднання в ціле: частин, елементів, які вважаються необхідними для використання в певній діяльності. Звертаємо увагу на те, що запропонована характеристика в нашій статті спрямована на осмислення процесу інтеграції саме у сфері початкової освіти.

Інтегруючи зміст суміжних дисциплін, учитель розкриває об'єкт вивчення цілісного і водночас різнобічного, що сприяє формуванню життєствердного образу світу школяра [6, с. 4].

Інтегрований підхід передбачає не лише інтеграцію знань з кількох дисциплін, а й використання прийомів і методів навчання, які підвищують позитивну мотивацію учнів, забезпечують розвиток їх критичного мислення та творчих здібностей [7, с. 16]. Це об'єднання сприяє, інформаційному і емоційному збагаченню сприйняття, мислення та почуттів завдяки залученню цікавого матеріалу та ігор, що дає змогу з різних позицій пізнати якість явища, досягти цілісності знань, сформувати наукову картину світу [8, с. 109].

Варто підкреслити важливість організації навчального процесу. Основним призначенням початкової загальної освіти є всебічний розвиток та виховання особистості через формування в учнів бажання і вміння вчитися. За роки навчання у початковій школі учні мають набути достатнього особистого досвіду культури спілкування і співпраці у різних видах навчальної діяльності та міжособистісних взаємин.

Готовність вчителів початкових класів до впровадження сучасних освітніх програм забезпечуватиметься через різноманітні форми науково – методичної роботи. Так, з метою формування готовності вчителів до впровадження інновацій необхідним є проведення постійно діючих семінарів вчителів початкових класів щодо реалізації освітніх галузей, змісту навчальних програм на компетентнісній основі.

Інтеграція багатокомпонентного змісту початкової освіти дає можливість вчителю раціонально розподілити час на вивчення предметів інваріативної частини, зменшити кількість годин на їх вивчення і за рахунок вивільнених годин організувати роботу, спрямовану на розвиток творчих здібностей учнів, реалізацію їхнього сутнісного потенціалу [4, с. 12]. За таких умов у молодшого школяра формується та розвивається не лише критичне, а й творче мислення. Інтеграція – необхідна умова сучасного навчального процесу.

Для успішної реалізації навчального процесу виокремлюють різні види умов навчання. Стосовно суб'єктів навчання умови можна розподілити на зовнішні та внутрішні.

Зовнішні умови навчання включають різноманітні особливості навколишнього навчального середовища: матеріально-технічне забезпечення навчання, соціальне оточення, вплив викладача та навчальної інформації, яку він пропонує, суспільне навантаження та багато іншого.

Внутрішні умови навчання становлять індивідуальні особливості того, хто навчається: природні схильності й потяги, рівень розвитку пізнавальних здібностей, а також усю сукупність психічних виявів людини, що виникають під впливом зовнішніх чинників [2].

Важливим завданням керування навчанням стає забезпечення взаємозв'язку зовнішніх і внутрішніх умов навчання, шляхом їх інтеграції. Адже, наголошуємо, що під інтеграцією мається на увазі не лише об'єднання предметів, їх змісту, а й використання у педагогічній діяльності різних методів, форм, технологій під час вивчення певної теми, що сприятимуть формуванню цілісного розуміння, усвідомлення учнями матеріалу.

Інтеграційні процеси в освіті різноманітні, але мета їх одна: розвинена, креативна особистість, здатна до творчого пошуку [7, с. 16].

Саме тому важливим залишається те, що інтеграція:

– сприяє емоційному та інформаційному наповненню сприйняття, мислення завдяки різноманітненню цікавим матеріалом та іграми.

– розвиває ідею формування цілісних знань учнів, які не подаються в контексті предметно-орієнтованих схем, а засвоюються на основі знання міжпредметного характеру та суб'єктивного досвіду школяра.

– «передбачає формування цілісного світогляду в школяра через його залучення до сукупності всіх галузей знань та до розкриття взаємовідносин між ними.

Узагальнюючи проведений аналіз, зазначимо, що інтеграція змісту початкової освіти дає змогу сприймати предмети та явища навколишньої дійсності цілісно, послідовно, різнобічно.

Власне, запорукою успіху і є сам процес інтеграції, як вдале поєднання тем, методів, прийомів, технологій тощо, які внесуть свої зміни та корективи в освітній процес початкової школи, завдяки чому навчання молодших школярів і стане більш ефективним.

Список використаних джерел:

1. Ильичев Л.Ф. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция: Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов. – М.: Сов. Энциклопедия. – 1983. – 840 с.

2. Артюшина М.В. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: навч. посіб. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://posibniki.com.ua/post-upovi-navchannya>.

3. Зюзюкіна Н.В. Реалізація інтегрованого підходу за допомогою групових форм роботи [Текст] : [в початковій освіті] / Н.В. Зюзюкіна // Початкове навчання та виховання. – 2011. – № 29. – С. 2-9.

4. Косовська М. Інтеграція багатокомпонентного змісту початкової освіти в умовах реалізації нових освітніх програм / М. Косовська // Почат. шк. – 2013. – № 11. – С. 11-13.

5. Лист МОН України від 17.08.2016 № 1/9-437 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах». Початкова школа. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvitank.org.ua/publ/navchalnij_rik/2016_2017/metodichni_rekomendaciji_2016_2017_n_r/47-1-0-3137.

6. Мариновська О., Інтегральна педагогічна технологія: від теорії до практики [Текст] / О.Мариновська // Почат. освіта. – 2011. – № 32 (серпень). – С. 3–5.

7. Недашківська Я.В. Інтегровані заняття як засіб розвитку особистості [Текст] / Я.В. Недашківська, В.Г. Олійник // Історія та правознав. – 2014. – № 27. – Вкл. С. 1–7.

8. Сокурєнко О.О. Інтеграція змісту початкової освіти як умова формування світорозуміння молодших школярів / О.О. Сокурєнко // Гуманітарні науки. – 2010. – № 2. – С. 107-111.

9. Шапар В.Б. Психологічний тлумачний словник / В.Б. Шапар. – Х.: Прапор. – 2004. – 640 с.